

Ներանցներուն սրակապանները երեքացին՝ կարծես հովէն, ինչպէս մը զգեսակը լեցուց, ժուր մը վաղով մարդոց, քաշկոտուած կաթախներու, գետին թափող արծաթեղեններու, եւ աշտարակներուն կատարէն փողաղները կը հնչէին՝ ցրուած ստրուկները կանչելու համար:

ԿԻՆՍԹԱՆԿՆԻ ՖԻՆԱՆՍԻՍ

(Շարունակելի)

ՋՄՐԱՆ ԵՐԳ

Հայ աշխարհի սարի՛ր, ձորի՛ր,
Անդո՛ւն տառակք, ձոխ հովիտ,
Ի՛նչ ցուրտ ձրմուռ, դաժան օրեր
Տարան ձեր փայլն ու ժպիտ . . .

Հայի յոյսի՛ր, Հայի իղձի՛ր,
Այնքա՛ն փայլուն, լուսավոր, —
Ձեզ կաշկանդեց կեանքի ձրմուռ,
Պատեց կեանքի սեւ խաւար . . .

Եւ դու, ա՛յ զգ իմ, հէք, յուսախար,
Անօթեւա՛ն, ցանուցի՛ր .
Կեռ չընտաած ցանկալի ափ,
Դու կէս ճամբին մընացիր . . .

Բայց դու մի՛ լար, հայ ժողովուրդ,
Աւեր երկրիդ լուռ վըկայ .
Լացն անգոր է, սուգն—անխորհուրդ,
Ախոււ վախում կեանք չըկայ :

Նայի՛ր . . . լացով կեանքի թրփից
Ո՛վ է քաղել զարնան վարդ .
Հեռո՛ւ քեզից սուգ ու թախիծ,
Հեռո՛ւ քեզից ցաւ ու դարդ . . .

Որպէս պողպատ կըրակն ինկած,
Դու ամրացի՛ր, կարծրացի՛ր .
Նո՛ր ոյժերով, նո՛ր լից վառուած՝
Ապրի՛ր, յուսա՛ ու գործի՛ր .

Գործը կեանք է . . . անգուլ գործում
Քեզ չի յաղթել բերտ ձրմուռ .
Գործի՛ր, ազգ իմ, երկրիդ ծոցում,
Եւ փայտալի՛ր զարնան սէր . . .

ԱՆԻՔՍՄԱՆԴՐ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

Մ Ա Հ Ը

Պարոն Պրոյս տանիմարքացի երիտասարդ մըն էր, նուրբ ու երազատ խառնուածքով, կեանքի անցուցած աստանց խոռվելի՝ հանգստեան երկարակրթեան մը մէջ, մէկէն հողւթն թուր ուժովով ազլիկ մը սիրեց . զօթաղարար անկա մեռաւ քիչ տանէն, եւ Պրոյս, ընկճուած այս անակրթնկալ եւ ուժով ցաւին տակ որ մէկէն կը թռմեցնէր իր թարմ սիրտը, ինքզինքը տուաւ գիտութեան եւ մանաւանդ փիլիսոփայութեան, յուսալով մոռնալ իր մեծ դժբաղդութիւնը . իր հասկացողութեան ճկուն նութիւնը անմիջապէս զինքը մեցնէ նւթապաշտութեան . բայց իր նկարագրին անուշաւութիւնը եւ երազուն միտքը զինքը արգելեցին անպատկառ նութապաշտ մը ըլլալէն առաջնալի մը անձնութեան ձգտումները զգաց իր համոզումները ուրիշներուն հաղորդելու . խառնեալ մօրուքը հակած կուրծքին վրայ, կապոյտ քաղցր աշուշներով որոնցմէ անասանման բարութիւն մը կ'արտայայտուէր, կը խօսէր ամենուն հետ . ամենէն խոնարհներուն մինչեւ ամենէն գոռոզները չէին կրնար զինքը չարիքի . անուշ ձայնը որով ամենուն երջանկութիւն կը խոտաւարէ, որով կը հաւատար լոյսի ճառագայթում մը ձգել մոլեռանդութեան կամ նախապաշտութեան միջոցաւ հողի մէջ, անսակ հրապուրել չեղաւ մը ունէր որ երաժշտութեան մը պէս մարիկ կ'ընէին եւ սրտերը կը տրոփէին անբացատրելի յուզումով մը :

Ինքը ինչպէս ամէն անոնք որ իրենք իրենց մէջ վսեմ կոչում մը զգացած են, խորունկ համոզում մը ունէր ըսածներուն եւ կը հաւատար որ ինքն է ճշմարտութեան սերմը ցանուէին մարդոց մէջ, ամէն ցաւ պիտի վերջանար, ամենքը երջանիկ պիտի ըլլային : Սակայն մարդկութեան համար ունեցած անհուն սէրը հազիւ թէ կ'ամոքէր իր խորտակուած սիրտը . իրիկունները երբ կ'առանձնանար սենեակը, կը զգար որ սերտը միշտ կ'սրբանէր եւ հետզհետէ կը քայտուէր իր մէջ զարհուրելի պարագայ մը :

Անրուս անցուցած գիշերները, իր կորուսն ցուցած սիրելիին յիշատակով միտքը թափառուն, ի զուր կը ջանար զայն սանձել ուսումնասիրութիւններու մէջ, եւ ականայ կը խորհէր բնութեան այն անգութ օրէնքին որուն ըսած կ'ըսեն եւ որ այնքան չարաչար կերպով հայածած էր զինքը :

—Անկա թերեւս ծաղիկ մը եղած է, թեւեւ հովմ է որ կ'անցնի քովէս : Անկա եւրագներս է որ պարագայ ու տխուր գիշերներս կը լեցնէ, ինքի ձեռք կուտայ, քայլերուս առաջը բացուած վիշերն անցնելու, բայց ի՛նչ ընեն, անկա ան չէ ինչ որ էր, ինչպէս որ սիրեցի, ան մեռա՛ծ, մեռա՛ծ, մեռա՛ծ է . . .